

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра історії, археології, інформаційної та архівної справи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва курсу	ІСТОРІЯ СВІТОВИХ ЦИВІЛІЗАЦІЙ
Викладач	БОНДАРЕНКО Олександр Володимирович, доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи
Контактний тел.	+38(066) 649-24-51
E-mail:	o.v.bondarenko.un@gmail.com
Обсяг та ознаки дисципліни	Вибіркова дисципліна, змістових модулів – 2. Форма контролю: залік. Загальна кількість кредитів – 4, годин – 120. Формат: очний (offline / face to face) / дистанційний (online). Мова викладання: українська.
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку, розміщеному в інформаційному ресурсі moodle.kntu.kr.ua; у режимі відеоконференцій Zoom або Viber
Пререквізити	Потребує базових знань з всесвітньої історії та історії України

1. Мета і завдання дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Історія світових цивілізацій» є формування у здобувачів другого рівня вищої освіти цілісного, системного бачення історичного процесу через призму цивілізаційного підходу. Це включає засвоєння знань про генезу, розвиток, унікальні особливості та взаємодію ключових цивілізаційних центрів світу (від стародавніх до сучасних), а також розвиток історичного мислення та вміння аналізувати соціокультурні, політичні та економічні зміни, щоб визначити місце української історії в глобальному контексті та зрозуміти багатоваріантність світового розвитку.

Основними завданнями курсу є: формування уявлення про етапи розвитку світових цивілізацій та їхні ключові характеристики, аналіз культурних, соціальних, політичних і економічних процесів у межах різних цивілізацій. Особливу увагу приділено розвитку навичок критичного мислення та історичного порівняння. Здобувачі повинні усвідомити значення цивілізаційної спадщини для сучасного світу. Крім того, курс спрямований на ознайомлення з місцем України в контексті світових цивілізаційних процесів та її внеском у глобальну історичну спадщину.

2. Результати навчання

У результаті вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні

знати:

- хронологію та етапи розвитку провідних цивілізацій світу (Стародавній Схід, Античність, Середньовіччя, Новий час);
- ключові культурні, політичні та соціальні досягнення різних цивілізацій та їхній внесок у світову історію;
- особливості взаємодії цивілізацій: війни, торгівля, культурний обмін, релігійні впливи;
- видатні історичні постаті та події, що визначили розвиток людства.

уміти:

- аналізувати історичні джерела та факти, критично оцінювати їхню достовірність і значення;
- порівнювати різні цивілізації, визначати спільні та відмінні риси їхнього розвитку;
- інтерпретувати історичні події та процеси у контексті культурних, політичних та соціальних змін;
- застосовувати історичні знання для пояснення сучасних глобальних процесів і тенденцій;
- формувати власні висновки та аргументи, використовуючи історичні приклади для підтвердження позиції.

набути соціальних навичок (soft skills):

- здійснювати професійну комунікацію, ефективно пояснювати і презентувати матеріал;
- взаємодіяти в соціокультурному середовищі.

3. Політика курсу та академічна доброчесність

Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення.

При організації освітнього процесу в Центральнотукаїнському національному технічному університеті здобувачі вищої освіти, викладачі та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу в ЦНТУ; Положення про організацію вивчення вибіркоких навчальних дисциплін та формування індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти; Кодексу академічної доброчесності ЦНТУ.

4. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ІСТОРИЧНІ ОСНОВИ ТА ЦИВІЛІЗАЦІЇ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ І СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ

Тема 1 Вступ до історії світових цивілізацій: понятійний апарат та методологічні підходи до вивчення історії

- Предмет і завдання курсу.
- Основні поняття: цивілізація, культура, формація, суспільство.
- Концепції циклічного та лінійного розвитку цивілізацій.
- Методи дослідження: історичний, порівняльний, системний підходи.

Тема 2 Цивілізації Стародавнього Сходу: Месопотамія, Єгипет, Індія та Китай

- Передумови виникнення ранніх цивілізацій, роль річкових долин.

- Месопотамія: шумери, Вавилон, правова система Хаммурапі.
- Стародавній Єгипет: фараони, іригаційне господарство, релігійні вірування.
- Індія та Китай: особливості соціальної структури та формування філософсько-релігійних систем (індуїзм, буддизм, конфуціанство).

Тема 3 Антична цивілізація: Греко-Римський світ як колыска європейської культури та політики

- Стародавня Греція: полісна система, демократія Афін і Спарта.
- Еллінізм: поєднання грецької та східних культур.
- Стародавній Рим: республіка, імперія, римське право.
- Культурна спадщина античності: філософія, мистецтво, архітектура.

Тема 4 Формування та розвиток середньовічних цивілізацій: Візантія, Ісламський світ та Західна Європа

- Візантійська імперія: синтез античності та християнства, значення для Східної Європи.
- Ісламський світ: виникнення ісламу, Халіфат, наукові та культурні досягнення.
- Середньовічна Західна Європа: феодалізм, роль Католицької церкви, хрестові походи.
- Взаємодія та конфлікти між середньовічними цивілізаціями.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 ЦИВІЛІЗАЦІЇ НОВОГО ЧАСУ ТА ГЛОБАЛЬНІ ПРОЦЕСИ

Тема 5 Епоха Відродження та Реформації: культурний та релігійний перелом у Європі

- Відродження: гуманізм, антропоцентризм, внесок у мистецтво та науку.
- Реформація: причини, ідеї Мартіна Лютера, Жана Кальвіна.
- Наслідки: релігійні війни, формування національних держав.
- Велика географічна експансія: відкриття Америки, їхній вплив на світ.

Тема 6 Становлення цивілізації Нового часу промислові революції та колоніальні імперії

- Епоха Просвітництва: ідеї свободи, рівності, прав людини.
- Промислові революції: технічний прогрес, соціальні та економічні зміни.
- Буржуазні революції: Французька та Американська, вплив на політичну карту світу.
- Колоніалізм: його система та вплив на цивілізації Азії, Африки.

Тема 7 Світові цивілізації в XIX – XX століттях епоха світових воєн та ідеологічних протистоянь

- Імперіалізм: його економічна та політична сутність.
- Світові війни: їхні причини та геополітичні наслідки.
- Тоталітарні ідеології: комунізм, фашизм, нацизм, їхній вплив.
- Холодна війна: біполярний світ, розпад колоніальної системи.

Тема 8 Сучасна світова цивілізація глобалізація, інформаційне суспільство та нові виклики

- Науково-технічна революція: перехід до інформаційного суспільства.
- Глобалізація: економічні, культурні та політичні аспекти.

- Проблеми сучасності: екологічні, тероризм, міжцивілізаційні конфлікти.
- Майбутнє цивілізацій: пошук шляхів сталого розвитку та співіснування.

5. Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне опитування, письмовий контроль.

Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною системою, у тому числі: перший рубіжний контроль – 50 балів, другий рубіжний контроль – 50 балів.

Семестровий залік полягає в оцінці рівня засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу на лекційних, практичних, семінарських або лабораторних заняттях і виконання індивідуальних завдань за стобальною та дворівневою («зараховано», «не зараховано») та шкалою ЄКТС результатів навчання.

6. Рекомендована література

Основна

1. Балух В. О. Історія античної цивілізації : у 3-х т. Чернівці : ТОВ «Видавництво «Наші книги»», 2008. Т. 3. Практикум. 544 с.
2. Голловей Річард. Коротка історія релігії. Київ : Наш Формат, 2023. 256 с.
3. Дейвіс Н. Європа. Історія / 2-ге вид. Київ : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. 1463 с.
4. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1945–2002) : навчальний посібник. Вінниця : Фоліант, 2003. 560 с.
5. Крижанівський О.П. Історія Стародавнього Сходу : підручник / 2-ге вид., стереотип. Київ : Либідь, 2002. 592 с.
6. Лубський В.І. Історія релігій світу. Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури. 2023. 852 с.
7. Павленко Ю. В., Історія світової цивілізації. Соціокультурний розвиток людства : навчальний посібник. Київ : Либідь, 2001. 360 с.
8. Тимофієнко В.І. Історія архітектури Стародавнього світу : підручник. Київ : Наук. думка, 2006. 512 с.
9. Фергюсон Н. Цивілізація. Як Захід став успішним / пер. з англ. В. Циба. Київ : Наш формат, 2018. 488 с.

Додаткова

1. Балух В.О. Історія Стародавньої Греції : курс лекцій. Чернівці : Золоті литаври, 2001. 420 с.
2. Гаврюшенко О.А., Шейко В.М., Кравченко О.В. Історія світової культури : навч. посібник. Київ : Кондор, 2006. 404 с.
3. Енциклопедія Трипільської цивілізації : В 2-х т. Т. 1, Кн. 1 / гол ред. М.Ю. Відейко ; Міністерство культури і мистецтв України; Державне підприємство Книжкова палата України ім. Івана Федорова; Національна комісія України у справах ЮНЕСКО; ЗАТ «Петроїмпекс». Київ, 2004. 703 с.
4. Енциклопедія Трипільської цивілізації : В 2-х т. Т. 1, Кн. 2 / гол ред. М.Ю. Відейко ; Міністерство культури і мистецтв України; Державне підприємство Книжкова палата України ім. Івана Федорова; Національна комісія України у справах ЮНЕСКО; ЗАТ «Петроїмпекс». Київ, 2004. 320 с.
5. Енциклопедія Трипільської цивілізації : В 2-х т. Т. 2 / гол ред. М.Ю. Відейко;

Міністерство культури і мистецтв України; Державне підприємство Книжкова палата України ім. Івана Федорова; Національна комісія України у справах ЮНЕСКО; ЗАТ «Петроїмпекс». Київ, 2004. 655 с.

6. Космина В.Г. Проблеми методології цивілізаційного аналізу історичного процесу. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2011. 310 с.
7. Сингапурська історія. Мемуари Лі Куан Ю. Том 1 / пер. з англ. К. Сисоєва, Л. Савицька. Київ : Видавництво Олексія Капусти, 2012. 544 с.
8. Сингапурська історія: Із третього світу в перший: 1965–2000. Мемуари Лі Куан Ю. Том 2 / пер. з англ. К. Сисоєва. Київ : Видавництво Олексія Капусти, 2011. 684 с.
9. Яковюк І., Трагнюк Л., Медеяєв В. Азбука європейської інтеграції. Харків : «Апекс+», 2006. 168 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
2. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html> – каталог національних бібліотек та інформаційних центрів України
3. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/libweb.html> – каталог національних бібліотек країн світу
4. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/books.html> – каталог електронних бібліотек України
5. <http://www.friends-forum.com/forum/printthread.php?t=5838&pp=30> – енциклопедії та словники
6. <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/> – електронні наукові видання НБУ ім.В.І.Вернадського.
7. <https://zakon.rada.gov.ua/> - Офіційний вебпортал парламенту України. Законодавство України.